
EGZAMIN ÓSMOKLASISTY 2024

WYMAGANIA EGZAMINACYJNE

JĘZYK POLSKI

Termin główny – 14 maja 2024 r. (wtorek) – godz. 9:00

Termin dodatkowy - 10 czerwca 2024 r. (poniedziałek) – godz. 9:00

Czas trwania egzaminu: **120 minut**

lub **180 minut** dla uczniów z SPE

EGZAMIN ÓSMOKLASISTY 2024

W 2024 r. egzamin ósmoklasisty obejmuje wiadomości i umiejętności określone w wymaganiach egzaminacyjnych dla trzech przedmiotów egzaminacyjnych, w tym języka polskiego.

JĘZYK POLSKI

1. **Zmniejszona liczba zadań** w arkuszu egzaminacyjnym.
 2. Za rozwiązanie zadań można uzyskać **45 punktów**.
 3. W części I arkusza (ok. 20 zadań opartych na dwóch tekstach) uczeń może zdobyć 25 pkt, w tym ok. 50% za zadania otwarte).
 4. W części II arkusza (wypracowanie) – temat do wyboru spośród dwóch: **rozprawka** albo **opowiadanie**.
-

Kształcenie literackie i kulturowe

Uczeń:

- 1) rozpoznaje rodzaje literackie: epika, liryka i dramat; **określa cechy charakterystyczne dla poszczególnych rodzajów i przypisuje czytany utwór do odpowiedniego rodzaju;**
- 2) **rozdziela gatunki epiki, liryki, dramatu**, w tym: **opowiadanie, powieść, baśń, legendę, mit, komedię, fraszkę, tren, balladę, tragedię** – i wymienia ich podstawowe cechy oraz wskazuje cechy gatunkowe czytanych utworów literackich; **rozpoznaje wiersz, przysłowie, komiks;**
- 3) **objaśnia morał bajki** oraz samodzielnie formułuje **przesłanie baśni;**
- 4) **omawia akcję**, wyodrębnia **wątki i wydarzenia;**
- 5) **odróżnia fikcję artystyczną** od rzeczywistości;
- 6) **odróżnia realizm od fantastyki;**
- 7) **charakteryzuje i ocenia bohaterów;**
- 8) **konfrontuje sytuację bohaterów z własnymi doświadczeniami;**
- 9) **wyraża swój stosunek do postaci;**
- 10) wskazuje **elementy dramatu (rodzaj): akt, scena, tekst główny, didaskalia, monolog, dialog;**

Kształcenie literackie i kulturowe

- 11) rozpoznaje w tekście literackim: **porównanie, przenośnię, epitet, wyraz dźwiękonaśladowczy, neologizm, inwokację, symbol, alegorię** i określa ich funkcje;
- 12) rozpoznaje: **wers, zwrotkę (strofę), rym, rytm, refren**; odróżnia **wiersz rymowany i nierymowany** (biały);
- 13) zna **pojęcie komizmu**, rozpoznaje jego rodzaje w tekstach oraz określa ich funkcje;
- 14) zna **pojęcie ironii**, rozpoznaje ją w tekstach oraz określa jej funkcje;
- 15) **określa** w poznawanych tekstach **problematykę egzystencjalną** i poddaje ją refleksji;
- 16) **nazywa** swoje **reakcje czytelnicze** (np. wrażenia, emocje);
- 17) dostrzega swoistość artystyczną dzieła;
- 18) **wykorzystuje** w interpretacji utworów literackich **odwołania do wartości uniwersalnych** związane z postawami społecznymi, narodowymi, religijnymi, etycznymi i dokonuje ich hierarchizacji;
- 19) **wykorzystuje** w interpretacji tekstów literackich **elementy wiedzy o historii i kulturze**;
- 20) **wykorzystuje** w interpretacji utworów literackich potrzebne **konteksty**, np. biograficzny, historyczny, historycznoliteracki, kulturowy, filozoficzny, społeczny;
- 21) sprawnie czyta teksty.

Odbiór tekstów kultury

Uczeń:

- 1) **określa temat i główną myśl** tekstu;
- 2) **identyfikuje nadawcę i odbiorcę** wypowiedzi (autora, narratora, czytelnika, słuchacza);
- 3) **wyszukuje** w tekście **potrzebne informacje** oraz **cytuje** odpowiednie fragmenty tekstu publicystycznego, popularnonaukowego lub naukowego;
- 4) **odróżnia** zawarte w tekście **informacje ważne od informacji drugorzędnych**;
- 5) **wyszukuje** w tekście **informacje wyrażone wprost i pośrednio** (ukryte);
- 6) odbiera teksty kultury na poziomie dosłownym i przerośnym;
- 7) **wyciąga wnioski** wynikające z przesłanek zawartych w tekście (w tym rozpoznaje w nim prawdę lub fałsz);
- 8) **rozumie dosłowne i przerośne znaczenie wyrazów** w wypowiedzi;
- 9) **porządkuje informacje** w zależności od ich funkcji w przekazie;
- 10) **dostrzega relacje między częściami składowymi wypowiedzi** (tytuł, wstęp, rozwinięcie, zakończenie, akapity);

Odbiór tekstów kultury

- 11) **interpretuje dzieła sztuki** (obraz, grafika, rzeźba, fotografia);
 - 12) **dostrzega różnice między literaturą piękną a literaturą naukową, popularnonaukową, publicystyką i określa funkcje** tych rodzajów piśmiennictwa;
 - 13) **identyfikuje wypowiedź jako tekst informacyjny, literacki, reklamowy**;
 - 14) **rozpoznaje gatunki dziennikarskie: wywiad, artykuł i określa ich podstawowe cechy**;
 - 15) **znajduje w tekstach współczesnej kultury popularnej (np. w filmach, komiksach, piosenkach) nawiązania do tradycyjnych wątków literackich i kulturowych.**
-

Kształcenie językowe

1. Gramatyka języka

polskiego. Uczeń:

- 1) **rozpoznaje** w wypowiedziach **podstawowe części mowy (rzeczownik, czasownik, przymiotnik, przysłówki, liczebnik, zaimek, przyimek, spójnik)** i wskazuje różnice między nimi;
- 2) **rozpoznaje** w tekście **formy przypadków, liczb, osób, czasów i rodzajów** gramatycznych – rozumie ich funkcje w wypowiedzi;
- 3) poprawnie **stopniuje przymiotniki i przysłówki** oraz używa ich we właściwych kontekstach;
- 4) **rozpoznaje** podstawowe **funkcje składniowe wyrazów** użytych w wypowiedziach (**podmiot, orzeczenie, dopełnienie, przydawka, okolicznik**);
- 5) rozróżnia i poprawnie zapisuje zdania oznajmujące, pytające i rozkazujące;
- 6) **przekształca zdania złożone w pojedyncze i odwrotnie, a także zdania w równoważniki zdań i odwrotnie** – odpowiednio do przyjętego celu;

Kształcenie językowe

- 7) **rozpoznaje wyraz podstawowy i wyraz pochodny; rozumie pojęcie podstawy słowotwórczej; w wyrazie pochodnym wskazuje temat słowotwórczy i formant, wskazuje funkcje formantów w nadawaniu znaczenia wyrazom pochodnym, rozumie realne i słowotwórcze znaczenie wyrazu, rozpoznaje rodzinę wyrazów, łączy wyrazy pokrewne, wskazuje rdzeń;**
 - 8) **zna zasady tworzenia wyrazów złożonych;**
 - 9) **rozpoznaje imiesłowy, rozumie zasady ich tworzenia i odmiany, poprawnie stosuje imiesłowy równoważnik zdania i rozumie jego funkcje; przekształca go na zdanie złożone i odwrotnie;**
 - 10) **rozpoznaje w tekście zdania pojedyncze nierozwinięte i rozwinięte, pojedyncze i złożone (współrzędnie i podrzędnie), równoważniki zdań, rozróżnia wypowiedzenia wielokrotnie złożone – i rozumie ich funkcje;**
 - 11) **odróżnia mowę zależną i niezależną, przekształca mowę zależną na niezależną i odwrotnie.**
-

Zróżnicowanie języka

Uczeń:

- 1) **dostrzega zróżnicowanie słownictwa**, w tym rozpoznaje słownictwo ogólnonarodowe i słownictwo o ograniczonym zasięgu (np. **terminy naukowe, archaizmy, kolokwializmy**) – określa ich funkcje w tekście;
- 2) **rozpoznaje nazwy osobowe i miejscowe**, używa poprawnych form gramatycznych imion, nazwisk, nazw miejscowych i nazw mieszkańców;
- 3) **zna sposoby wzbogacania słownictwa**;
- 4) rozróżnia **treść i zakres znaczeniowy wyrazu**;
- 5) **rozumie pojęcie stylu**, rozpoznaje **styl potoczny, urzędowy, artystyczny, naukowy, publicystyczny**.

Komunikacja językowa i kultura języka

Uczeń:

- 1) rozumie, na czym polega **grzeczność językowa** i stosuje ją w wypowiedziach;
- 2) **rozróżnia normę językową wzorcową oraz użytkową** i stosuje się do nich;
- 3) rozumie, na czym polega **błąd językowy**;
- 4) świadomie posługuje się różnymi formami językowymi oraz (w wypowiedzi ustnej) mimiką, gestykulacją, postawą ciała.

Ortografia i interpunkcja

Uczeń:

- 1) pisze poprawnie pod względem ortograficznym;
 - 2) **wykorzystuje wiedzę o wymianie głosek w wyrazach pokrewnych** oraz w tematach fleksyjnych wyrazów odmiennej;
 - 3) **poprawnie przytacza cudze wypowiedzi**, stosując odpowiednie znaki interpunkcyjne;
 - 4) **wykorzystuje wiedzę o różnicach w pisowni samogłosek ustnych i nosowych, spółgłosek twardych i miękkich, dźwięcznych i bezdźwięcznych**;
 - 5) zna **zasady pisowni wyrazów nieodmiennych i pisowni partykuły „nie” z różnymi częściami mowy**;
 - 6) **zna zasady pisania nazw własnych i nazw pospolitych**;
 - 7) **poprawnie używa znaków interpunkcyjnych**: kropki, przecinka, znaku zapytania, cudzysłowu, dwukropka, nawiasu, znaku wykrzyknika.
-

Tworzenie wypowiedzi

I. Elementy

retoryki. Uczeń:

- 1) funkcjonalnie **wykorzystuje środki retoryczne** oraz rozumie ich oddziaływanie na odbiorcę;
- 2) gromadzi i porządkuje materiał rzeczowy potrzebny do tworzenia wypowiedzi; **redaguje plan kompozycyjny** własnej wypowiedzi;
- 3) **tworzy wypowiedź**, stosując odpowiednią dla danej formy gatunkowej kompozycję oraz zasady spójności językowej między akapitami; rozumie rolę akapitów jako spójnych całości myślowych w tworzeniu wypowiedzi pisemnych oraz stosuje rytm akapitowy (przeplatanie akapitów dłuższych i krótszych);
- 4) **wykorzystuje znajomość zasad formułowania tezy i hipotezy oraz argumentów** przy tworzeniu rozprawki oraz innych tekstów argumentacyjnych;
- 5) **odróżnia przykład od argumentu**;
- 6) **przeprowadza wnioskowanie** jako element wyvodu argumentacyjnego;
- 7) **zgadza się z cudzymi poglądami lub polemizuje z nimi**, rzeczowo uzasadniając własne zdanie;
- 8) **rozpoznaje manipulację językową** i przeciwstawia jej zasady etyki wypowiedzi.

II. Mówienie i

pisanie. Uczeń:

- 1) **tworzy spójne teksty** związane z otaczającą rzeczywistością i poznanymi tekstami kultury;
- 2) tworzy spójne wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: **zaproszenie, ogłoszenie, rozprawka, opowiadanie z dialogiem (twórcze i odtwórcze), opis postaci, przedmiotu, krajobrazu, prosta notatka;**
- 3) **wykonuje przekształcenia na tekście cudzym**, w tym skraca, streszcza, rozbudowuje i parafrazuje;
- 4) **formułuje pytania do tekstu.**

III. Samokształcenie.

Uczeń:

- 1) rzetelnie, z **poszanowaniem praw autorskich, korzysta z informacji;**
 - 2) **rozwija umiejętność krytycznego myślenia i formułowania opinii.**
-

EGZAMIN ÓSMOKLASISTY 2024

Lista lektur,

których znajomość treści i problematyki będzie sprawdzana.

Adam Mickiewicz

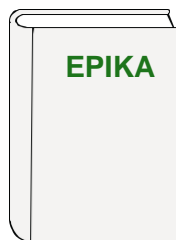
Śmierć Pułkownika

Jan Kochanowski

treny VII i VIII, fraszki

wiersze

wybranych poetów

Charles Dickens

Opowieść wigilijna

Aleksander Kamiński

Kamienie na szaniec

Henryk Sienkiewicz

Latarnik

Antoine de Saint-Exupéry

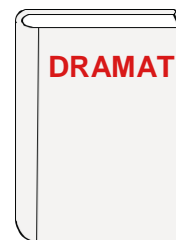
Mały Książę

Henryk Sienkiewicz

Quo vadis

Adam Mickiewicz

Pan Tadeusz

Juliusz Słowacki

Balladyna

Aleksander Fredro

Zemsta

Adam Mickiewicz

Dziady cz. II

Adam Mickiewicz

Reduta Ordona

Adam Mickiewicz

Świtezianka

Wypracowanie

OPOWIADANIE lub ROZPRAWKA

Należy powołać się na lekturę obowiązkową oraz inny tekst kultury.

Może to być:

- inna lektura obowiązkowa np. jedna z wcześniej wymienionych oraz z tych nieobowiązkujących na egzaminie w 2024 r. tj.
 - a) wybrane *pieśni* oraz *treny* I i V Jana Kochanowskiego
 - b) wybrany utwór z cyklu *Sonetów krymskich* Adama Mickiewicza
 - c) Ignacy Krasicki, *Żona modna*
 - d) Sławomir Mrożek, *Artysta*
 - e) Stefan Żeromski, *Syzyfowe prace*
 - f) Melchior Wańkowicz, *Tędy i owędy* (wybrany reportaż).
- ulubiona książka
- lektura nieobowiązkowa

Wypracowanie

Wybiera się jeden z tematów i pisze się tekst na minimum 200 słów.

Ważne informacje

1. Wypracowanie będzie ocenione na 0 punktów, jeśli:

- będzie nie na temat
- nie będzie odwołania do lektury obowiązkowej
- praca będzie nieczytelna
- nie będzie rozwinięcia

2. Mniej punktów dostanie się, gdy wypracowanie będzie krótsze niż 180 słów.

Ocenić podlegać będzie tylko realizacja tematu, elementy twórcze lub retoryczne oraz kompetencje literackie lub kulturowe.

Pozostałe kryteria to 0 p.

Nie wolno pisać wypowiedzi **obraźliwych lub promujących zachowania niezgodne z prawem** - za to też 0 p. np. nie wolno udowadniać, że Balladyna miała powody, by zabijać!

Wypowiedź krótka

ZAPROSZENIE

Co będzie sprawdzane

- treść zgodna z poleceniem
- zachęta do czynnego uczestnictwa w spotkaniu (dwa argumenty)
- 5 elementów dotyczących formy:
kto zaprasza? kogo zaprasza?
na co zaprasza? kiedy się odbywa?
gdzie się odbywa?

OGŁOSZENIE

Co będzie sprawdzane

- treść zgodna z poleceniem
- podanie dwóch argumentów uwzględniających zachętę do udziału w wydarzeniu
- 5 elementów dotyczących formy: kto ogłasza? dla kogo?
o czym? kiedy się odbywa?
gdzie się odbywa?

Może też zdarzyć się zadanie krótkiej wypowiedzi tj.:
opis postaci, przedmiotu, krajobrazu, prosta notatka

Prezentacja powstała na podstawie:

<https://cke.gov.pl/egzamin-osmoklasisty/o-egzaminie/>

https://cke.gov.pl/images/_EGZAMIN_OSMOKLASISTY/2023/komunikaty/D20221591.pdf

https://cke.gov.pl/images/_EGZAMIN_OSMOKLASISTY/Informatory/2024/20230817%20Informator%20Cz%20C4%99%C5%9B%C4%87%20og%C3%B3lna%20E8%20od%202024.pdf